

fundacja
Instytut Aktywizacji Regionów
z siedzibą w Gdyni
adres do korespondencji:
ul. Sarnia Góra 9
84-207 Koleczkowo

Gdynia, dnia 1 sierpnia 2023 roku

Sz. P.
Prokuratura Okręgowa w Gdańsku

PETYCJA

Szanowni Państwo,

Działając na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 11 lipca 2014 roku o petycjach (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz 870), działając w interesie publicznym w ramach prowadzonego przez naszą fundację projektu pn. „PEŁNOPRAWNI – osoby z niepełnosprawnościami jako petenci w sądach i urzędach” przedstawiamy Państwu audyt w zakresie zidentyfikowanych aspektów dyskryminacji w wymiarze sprawiedliwości i administracji publicznej, na gruncie prowadzonej sprawy. W jednej ze spraw prowadzonych przed tutejszym organem, zapewniliśmy pomoc prawną w ramach działań interwencyjnych na etapie postępowania dla osób z niepełnosprawnościami w zakresie zidentyfikowanych naruszeń lub ograniczeń praw człowieka, dyskryminacji i przemocy na terenie całego woj. pomorskiego. W oparciu o przeprowadzoną sprawę chcielibyśmy podzielić się z Państwem problemami jakich doświadczyła osoba z niepełnosprawnościami (dalej: ON) na etapie prowadzonego postępowania. Na podstawie art. 2 ust. 3 in fine ustawy o petycjach prosimy o ustosunkowanie się do audytu oraz odniesienie się czy zaproponowane przez nas propozycje zmian w zakresie działania Państwa instytucji mogą zostać wdrożone, jako że sprawa dotyczy życia zbiorowego lub wartości wymagających szczególnej ochrony w imię dobra wspólnego, mieszczących się w zakresie zadań i kompetencji adresata petycji.

AUDYT: ZAGWARANTOWANIE DOSTĘPU I KONTAKTU DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ INTELEKTUALNĄ W ARESZTACH ŚLED CZYCH

WSTĘP:

Niniejszy audyt koncentruje się na sytuacji osób z niepełnosprawnością intelektualną, które przebywają w aresztach śledczych. Analiza skupia się na dostępności tych miejsc dla osób z niepełnosprawnościami oraz na możliwościach podtrzymywania kontaktów z najbliższymi, co jest ważnym aspektem resocjalizacji. Badana sytuacja dotyczy ON, matki osoby niepełnosprawnej intelektualnie, a także jej córki, która została osadzona w areszcie śledczym.

OPIS SYTUACJI:

Podmiot publiczny, którym jest areszt śledczy, deklaruje spełnienie wymogów związanych z przepisami dotyczącymi dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami. ON, matka osoby

osadzonej, zgodnie z obowiązującymi przepisami, zwróciła się o wsparcie w celu uzyskania możliwości kontaktu z córką przebywającą w areszcie. Instytucja publiczna powinna zapewnić realizację żądania niezwłocznie, nie później niż w ciągu 7 dni, a w przypadku niemożności dotrzymania tego terminu, poinformować o tym ON w terminie nie dłuższym niż 2 miesiące. Niestety, ON nie miało szansy na wizytę w areszcie ani na uzyskanie informacji o możliwościach kontaktu z córką przez ponad miesiąc. Organom śledczym zajęto również ponad 2 miesiące, zanim podjęty działania w kierunku zapewnienia pomocy pełnomocnika z urzędu dla córki ON, która ze względu na swoją niepełnosprawność nie była w stanie wyrazić takiej potrzeby sama.

ANALIZA I OCENA:

Obecnie polskie ustawodawstwo nie uwzględnia wystarczających przepisów regulujących sytuację osób z niepełnosprawnościami, w tym z niepełnosprawnością intelektualną, przebywających w zakładach karnych i aresztach śledczych. Brakuje również przepisów ułatwiających tym osobom dostęp i podtrzymywanie kontaktów z najbliższymi przebywającymi w jednostkach penitencjarnych. Niedostosowanie przestrzeni w miejscach izolacji dla osób z niepełnosprawnościami stanowi naruszenie prawa do niehumanitarnego lub poniżającego traktowania, zgodnie z przepisami Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych.

Naruszenia wynikające z braku odpowiednich przepisów i dostosowania przestrzeni wpływają na jakość życia osób z niepełnosprawnościami intelektualnymi, w tym ON. Ponadto, utrudniają podtrzymywanie kontaktów z bliskimi, co ma szczególne znaczenie dla procesu resocjalizacji osadzonych. Rodzina i osoby bliskie stanowią istotne wsparcie dla osób pozbawionych wolności, a ograniczenie tych kontaktów może wpływać negatywnie na zdrowie psychiczne i emocjonalne osadzonych.

PROPOZYCJA ZMIAN PRAKTYKI STOSOWANIA PRAWA:

1. Wprowadzenie przepisów regulujących sytuację osób z niepełnosprawnościami w zakładach karnych i aresztach śledczych, uwzględniających dostępność przestrzeni oraz zagwarantowanie możliwości podtrzymywania kontaktów z najbliższymi.
2. Wprowadzenie przepisów określających częstotliwość i sposób kontaktu osadzonych z rodziną i bliskimi, z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb osób z niepełnosprawnościami intelektualnymi.
3. Zapewnienie odpowiedniego wsparcia pełnomocnika z urzędu dla osób niepełnosprawnych intelektualnie, które same nie są w stanie wyrazić swoich potrzeb w procesie sądowym.
4. Przeprowadzenie kompleksowego szkolenia dla personelu jednostek penitencjarnych w zakresie obsługi osób z różnymi typami niepełnosprawności, w tym intelektualnej, oraz dostosowania przestrzeni do ich potrzeb.

Wprowadzenie w życie zmian wynikających z audytu dotyczącego zagwarantowania dostępu i kontaktu dla osób z niepełnosprawnością intelektualną w aresztach śledczych przyniesie szereg korzyści, zarówno dla osadzonych z niepełnosprawnościami, jak i dla systemu penitencjarnego jako całości.

1. Zgodność z przepisami międzynarodowymi: Wdrażając zaproponowane zmiany, Polska będzie wypełniać swoje zobowiązania wynikające z przepisów Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, które

wymagają poszanowania praw osób z niepełnosprawnością oraz unikania nieludzkiego lub poniżającego traktowania.

2. Zapewnienie godnych warunków: Dostosowanie przestrzeni aresztów śledczych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami intelektualnymi umożliwi im odbywanie kary w warunkach bardziej humanitarnych i dostosowanych do ich specyficznych potrzeb. Osoby z niepełnosprawnością będą miały szanse na lepsze warunki, które przyczynią się do ich zdrowia i komfortu psychicznego.

3. Wspieranie resocjalizacji: Zapewnienie możliwości podtrzymywania kontaktów z rodziną i bliskimi jest kluczowym elementem w procesie resocjalizacji. Kontakt z najbliższymi może mieć pozytywny wpływ na zdrowie psychiczne osadzonych i zmniejszyć ryzyko alienacji społecznej. Poprzez zachowanie więzi rodzinnych, osadzeni z niepełnosprawnościami mogą lepiej przygotować się do powrotu do społeczeństwa po odbyciu kary.

4. Wyeliminowanie dyskryminacji: Wdrożenie przepisów uwzględniających potrzeby osób z niepełnosprawnością intelektualną w aresztach śledczych pozwoli na uniknięcie sytuacji, w których osoby te są dyskryminowane, a ich prawa są lekceważone. Wprowadzenie zmian doprowadzi do bardziej sprawiedliwego i równego traktowania wszystkich osadzonych.

5. Wysoka jakość opieki: Dostosowanie procedur i zapewnienie wsparcia pełnomocników z urzędu dla osób z niepełnosprawnością intelektualną w aresztach śledczych przyczyni się do podniesienia jakości opieki nad tymi osobami. Personel aresztów będzie bardziej świadomy i przygotowany do obsługi osób z różnymi typami niepełnosprawności, co zapewni lepsze traktowanie i opiekę.

6. Pozytywny wizerunek państwa: Wdrażając dostępność i zapewniając godne warunki osobom z niepełnosprawnościami w aresztach śledczych, Polska wykaże swoją troskę o prawa człowieka i równość obywateli. Takie działania przyczynią się do pozytywnego wizerunku kraju na arenie międzynarodowej.

Podsumowując, wprowadzenie zmian zgodnych z audytem przyniesie liczne korzyści, w tym lepsze traktowanie osób z niepełnosprawnościami, wsparcie procesu resocjalizacji, wyeliminowanie dyskryminacji oraz pozytywny wpływ na wizerunek Polski jako państwa dbającego o prawa człowieka. Poprawa jakości opieki w aresztach śledczych będzie służyć dobru społeczeństwa jako całości, a przestrzeganie międzynarodowych standardów praw człowieka będzie dowodem zobowiązania do poszanowania praw i godności każdego obywatela.

dr Piotr Kamiński
członek zarządu fundacji
Instytut Aktywizacji Regionów
koordynator projektu
„PEŁNOPRAWNI – osoby z niepełnosprawnościami jako
petenci w sądach i urzędach”, petnoprawni.eu

- do wiadomości - Rzecznik Praw Obywatelskich.